

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12
รอบการประเมินที่ 2 / 2568 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2568 – 30 กันยายน 2568

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ชื่อ-นามสกุล นายสมศักดิ์ ยาชะรัต ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ.....

หน่วยงาน..... สถานีพัฒนาที่ดินยะลา.....

หัวข้อการพัฒนา การบริหารจัดการครัวเรือนยากจนแบบบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568

วิธีการพัฒนาอบรมในห้องประชุมเชิงปฏิบัติการ

โดย วิทยากรภาครัฐจากสำนักงานกลุ่มงานส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน

วันที่พัฒนา 28 - 29 พฤษภาคม 2568 สถานที่ ณ ห้องประชุมน้ำพราว 1 โรงแรมซี.เอส.ปัตตานี

หน่วยงานที่จัดอบรม..... ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ (ศอ.บต.)

สรุปสาระสำคัญ

TPMAP คืออะไร

TPMAP คือ ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform) ซึ่งได้รับการพัฒนาต่อยอดจากระบบบริหารจัดการข้อมูลคนจนแบบชี้เป้า (Thai Poverty Map and Analytics Platform) ให้สามารถครอบคลุมปัญหาที่กว้างขึ้น เช่น เด็กแรกเกิด การศึกษา ผู้สูงอายุ การพัฒนาสภาพที่อยู่อาศัย โดยยังคงความสามารถของระบบเดิมในการชี้เป้าความยากจนไว้ด้วย TPMAP จึงสามารถใช้ระบุปัญหาความยากจนในระดับบุคคล ครัวเรือน ชุมชน ท้องถิ่น/ท้องที่ จังหวัด ประเทศ หรือปัญหาความยากจนรายประเด็น ซึ่งทำให้การแก้ปัญหาตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นและสามารถออกแบบนโยบายโครงการในการแก้ปัญหาให้ตรงกับความต้องการหรือสภาพปัญหาได้ TPMAP เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค-สวทช.) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ที่มาของ TPMAP

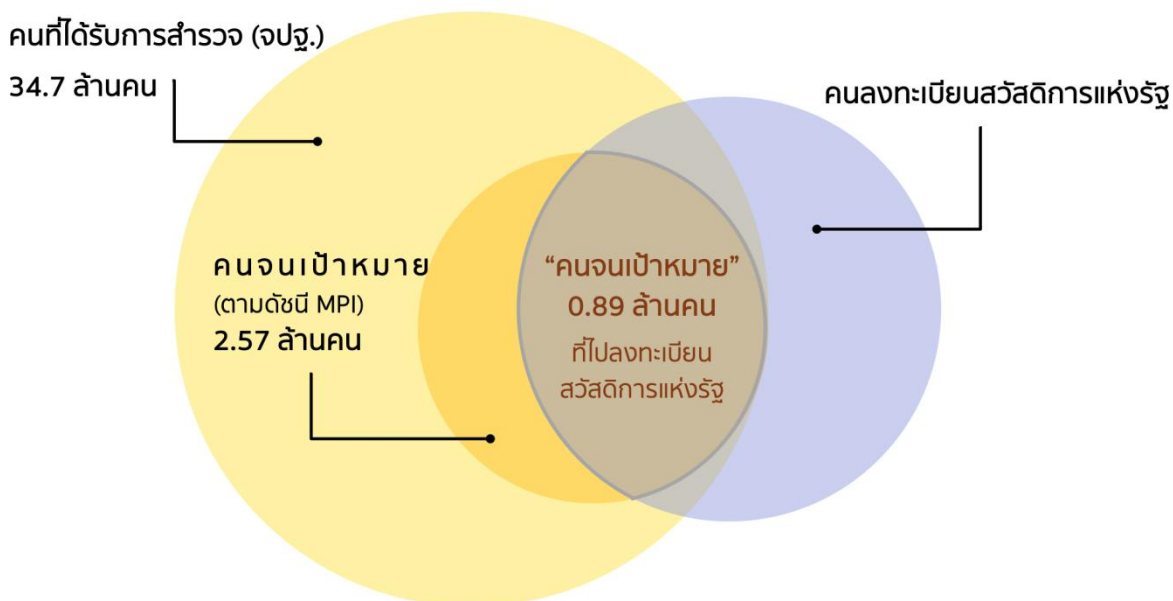
ในคราวการประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ ของคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินเชิงยุทธศาสตร์ มีมติเห็นชอบการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบ Big Data ของภาครัฐ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นเจ้าภาพในการดำเนินงาน ต่อมาคณะทำงานฯ ได้มีการมอบหมายให้ สศช. ร่วมกับ NECTEC ในการดำเนินการพัฒนากรณีตัวอย่างพัฒนาระบบ Big Data ของภาครัฐ ในประเด็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งในด้านการเพิ่มรายได้ ลดภาระค่าครองชีพ และเพิ่มโอกาสด้านอาชีพ สศช. และ NECTEC ได้ร่วมกันพัฒนาตัวอย่างระบบเบื้องต้น TPMAP ขึ้น ต่อมา สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรีได้มีบันทึกข้อความกราบเรียนนายกรัฐมนตรีถึงความก้าวหน้าการนำข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินฯ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ ๒๕๖๑ ซึ่งนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นชอบให้นำรายงานความก้าวหน้าการนำข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินฯ และตัวอย่างระบบเบื้องต้น TPMAP ให้คณะกรรมการบูรณาการ

นโยบายพัฒนาภาคเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการแก้ปัญหาความยากจนและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

หลักการทำงานของ TPMAP คืออาศัยข้อมูลจากหลายแหล่งมายืนยันซึ่งกันและกัน โดยในช่วงต้น TPMAP ได้ใช้สมมติฐานว่าคนที่ได้รับการสำรวจว่าจน (survey-based) และยังมีลงทะเบียนว่าจนอีกด้วย (register-based) น่าจะเป็นคนจนเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน ดังนั้น TPMAP จึงตั้งต้นโดยใช้ ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จากกรมการพัฒนาชุมชน และ ข้อมูลผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ จากกระทรวงการคลัง มายืนยันซึ่งกันและกัน หรืออีกนัยหนึ่ง "คนจนเป้าหมาย" ใน TPMAP ก็คือคนจนใน จปฐ. ที่ไปลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ และสำหรับในปี ๒๕๖๖ เป็นต้นมา TPMAP ได้ปรับนิยามคนจนเป้าหมายให้ครอบคลุมถึงกลุ่มคนยากจนที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอีกด้วย

TPMAP ใช้วิธีการคำนวณดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index: MPI) ซึ่งพัฒนาโดย Oxford Poverty & Human Development Initiative และ United Nation Development Programme ซึ่ง สศช. ได้นำมาปรับใช้กับประเทศไทย โดยดัชนีความยากจนหลายมิติ หรือ MPI อาศัยหลักการที่ว่า คนจนคือผู้ที่มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์คุณภาพชีวิตที่ดีในมิติต่างๆ ซึ่ง TPMAP พิจารณาจาก ๕ มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านการเงิน ด้านความเป็นอยู่ และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ

TPMAP ตอบคำถามอะไร

TPMAP สามารถนำมาใช้ช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้โดยสามารถใช้ช่วยระบุปัญหาที่เกี่ยวกับความยากจน โดยสามารถใช้ตอบคำถาม ๓ ข้อ ได้แก่ คนจนอยู่ที่ไหน? คนจนมีปัญหอะไร? จะพ้นความยากจนได้อย่างไร?

ตอบคำถาม "คนจนอยู่ที่ไหน"

TPMAP สามารถระบุ “คนจนเป้าหมาย” หรือ คนจนในข้อมูล จปฐ. ที่มาลงทะเบียนเพื่อบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี ๒๕๖๐ โดยแสดงผลแบบ Data Storytelling บน www.tpmmap.in.th แสดงข้อมูลจำนวนคนจนและ

สัดส่วนคนจนเชิงพื้นที่ ตั้งแต่ระดับประเทศ จังหวัด อำเภอ ตำบล ทำให้ทราบว่าแต่ละพื้นที่มีคนจนกี่คน สามารถจัดลำดับพื้นที่ตามจำนวนและสัดส่วนคนจน เพื่อพิจารณาพื้นที่ที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน

ตอบคำถาม "คนจนมีปัญหาอะไร"

TPMAP สามารถระบุได้ว่า “คนจนเป้าหมาย” มีปัญหาอะไรบ้างในแต่ละมิติ จากข้อมูลจำนวนคนในครัวเรือนยากจนที่ตกตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในแต่ละมิติ สำหรับใช้ในวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนีความยากจนหลายมิติ (MPI) ประกอบด้วย

ด้านสุขภาพ

๑. การฝากครรภ์อย่างมีคุณภาพ
๒. เด็กแรกเกิดมีน้ำหนัก ๒,๕๐๐ กรัมขึ้นไป
๓. เด็กแรกเกิดได้กินนมแม่อย่างเดียว อย่างน้อย ๖ เดือนแรกติดต่อกัน
๔. เด็กแรกเกิดถึง ๑๒ ปี ได้รับวัคซีนป้องกันโรคครบตามตารางเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค
๕. เด็กได้รับการดูแลและมีพัฒนาการที่เหมาะสม
๖. ครัวเรือนกินอาหารถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน
๗. ครัวเรือนมีความรู้และป้องกันตนเองเพื่อควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ
๘. ครัวเรือนสามารถดูแลตนเอง/สมาชิก เมื่อมีการเจ็บป่วยเบื้องต้น
๙. คนอายุ ๖ ปีขึ้นไป ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ วัน วันละ ๓๐ นาที
๑๐. ผู้ป่วยติดเตียงได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน
๑๑. คนในครัวเรือนมีประกันสุขภาพ/สิทธิรักษาพยาบาล และทราบสถานที่ใช้บริการตามสิทธิ
๑๒. คนอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี

ด้านมาตรฐานความเป็นอยู่

๑. ครัวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และบ้านมีสภาพคงทนถาวร
๒. ครัวเรือนมีการจัดการบ้านเรือนและได้รับการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะ
๓. ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ
๔. ครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุอย่างถูกวิธี และมีการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ
๕. ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๖. ครัวเรือนมีน้ำสำหรับบริโภคและอุปโภคพอเพียงตลอดปี
๗. ครัวเรือนเข้าถึงไฟฟ้าและใช้บริการไฟฟ้า
๘. ครัวเรือนเข้าถึงและใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และอินเทอร์เน็ต
๙. ครัวเรือนเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะ

ด้านการศึกษา

๑. เด็กอายุต่ำกว่า ๖ ปี มีพัฒนาการด้านสุขภาพ การเรียนรู้และพัฒนาการทางบุคลิกภาพตามวัย
๒. เด็กอายุ ๖-๑๕ ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี
๓. เด็กจบชั้น ม.๓ ได้เรียนต่อชั้น ม.๔ หรือเทียบเท่า และเด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อและยังไม่มีงานทำ ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพ
๔. คนอายุ ๑๕-๕๙ ปี อ่าน เขียนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หรือภาษาที่สาม และคิดเลขได้อย่างง่าย
๕. ครัวเรือนได้รับการศึกษาต่อเนื่องและมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

ด้านเศรษฐกิจ

๑. คนอายุ ๑๕-๕๙ ปี มีอาชีพและรายได้
๒. คนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีอาชีพและรายได้
๓. รายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือนต่อปี
๔. ครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน
๕. ด้านการคุ้มครองทางสังคมและการมีส่วนร่วม
๖. เด็กแรกเกิด - ๖ ปี ที่ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี ได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐ
๗. ครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี และมีสมาชิกที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์บัตร

สวัสดิการแห่งรัฐ ได้รับเงินสวัสดิการจากรัฐ

๑. ครัวเรือนได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมจากภาครัฐ และหรือชุมชนภาคเอกชน
๒. ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน
๓. ผู้พิการได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน
๔. ครอบครัวมีความอบอุ่น
๔. ครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือท้องถิ่น
๕. สำหรับตัวชี้วัดที่นำมาใช้ในการคำนวณ MPI ของปีก่อนหน้า (๒๕๖๐ - ๒๕๖๖) นอกจากนั้น TPMAP ยัง
๖. สามารถเปรียบเทียบข้อมูลปีต่อปี ทำให้เห็นสภาพปัญหาว่ามีทิศทางปรับลดหรือรุนแรงมากขึ้นเพียงใด ซึ่ง
๗. สามารถนำมาใช้ประเมินปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อปัญหาดังกล่าว หรือประเมินประสิทธิภาพของนโยบายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นได้ ซึ่งจะช่วยให้การแก้ปัญหาตรงจุด และเลือกนโยบายได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตอบคำถาม "จะฟื้นความยากจนได้อย่างไร"

ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์กับผู้กำหนดนโยบาย และหน่วยงานแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่สามารถออกนโยบาย และปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาได้ตรงจุด โดยในอนาคต TPMAP จะผนวกรวมข้อมูลจากมิติอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้การวิเคราะห์ครอบคลุมและแม่นยำขึ้น TPMAP สู่การนำไปใช้จริงได้มีการนำเสนอระบบ TPMAP แก่ส่วนราชการ จังหวัดลำพูน มุกดาหาร และนครพนม ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญของระบบฐานข้อมูล ได้มีโอกาสฝึกการใช้งานรวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นแนวทางการพัฒนาระบบให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น พร้อมขอความร่วมมือจากส่วนราชการร่วมดำเนินการจัดทำข้อมูลเพื่อทดสอบและนำร่องการพัฒนาระบบ

ประโยชน์ที่ได้รับ

- ๑) คนจนและครัวเรือนยากจน มีความพร้อมหรือมีทักษะพื้นฐานในการเข้าสู่โครงการแก้ปัญหาความยากจนที่เหมาะสมกับฐานทุนการดำรงชีพของครัวเรือน สามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ และเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการได้ในอนาคต
- ๒) คนจนในพื้นที่เป้าหมาย ได้เข้าไปอยู่ในกระบวนการห่วงโซ่คุณค่าของโมเดลแก้จนทุกกลุ่มและได้รับประโยชน์จากโครงการอย่างครอบคลุม ทั้งด้านคุณภาพชีวิต ด้านอาชีพและเศรษฐกิจ และด้านเศรษฐกิจชุมชน นำไปสู่การออกจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน